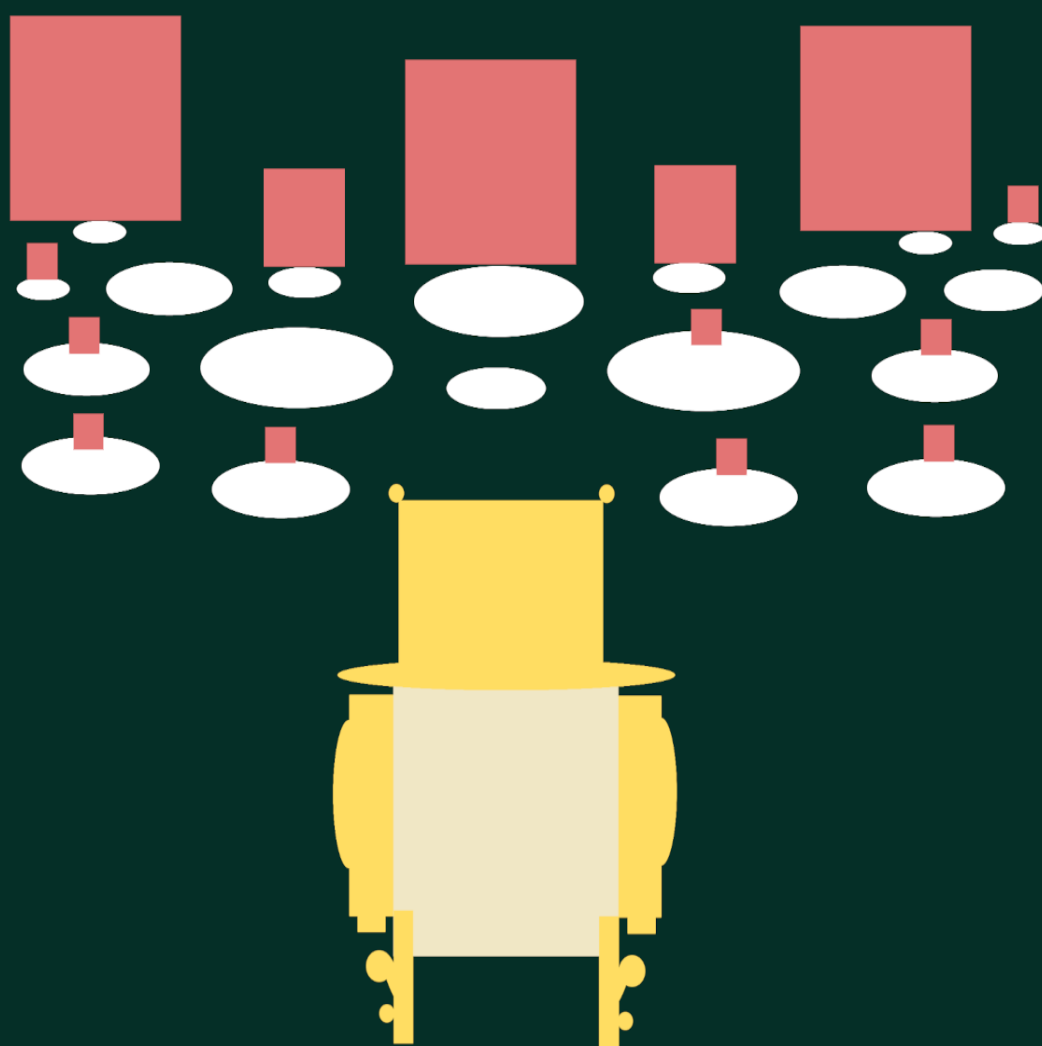

O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci („Star Trek: Strange New Worlds”)

Patryk Daniel
Garkowski

**O cywilizacji budowanej na
poświęcaniu dzieci
(„Star Trek:
Strange New Worlds”)**

**Patryk Daniel
Garkowski**

Patryk Daniel Garkowski: O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci („Star Trek: Strange New Worlds”)

ISBN: 978-83-68055-18-4

Data opublikowania: 17 lutego 2024 roku

Wydanie I

Wydawca: Patryk Daniel Garkowski

Projekt okładki: Patryk Daniel Garkowski

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci („Star Trek: Strange New Worlds”)

Wśród społeczeństw obowiązują różne normy, zasady postępowania. Przykłady odmienności w tym względzie obserwujemy na naszej pięknej, błękitnej planecie Ziemi. Zdarza się, iż niektóre ziemskie prymitywne plemiona, społeczności żyją, funkcjonują wedle strasznych, okrutnych - z perspektywy nowoczesnego obywatela Europy - reguł. Wydających się okrutnymi norm przestrzegają ściśle pewne społeczeństwa. Lecz bogactwo zróżnicowania społeczeństw, społeczne normy można próbować zgłębiać, opisywać, chociażby na drodze czynności, badań, procedur antropologicznych oraz etnograficznych.

Poznawcza ciekawość potrafi popychać, motywować odkrywców, naukowców, ażeby odwiedzali oni egzotyczne, dalekie lądy, przez ludzi zamieszkałe.

Rozpatrując zaś materię inteligentnych kosmitów we Wszechświecie, przydatna wielce okazałaby się nauka ksenoantropologia, czyli odpowiednio rozwinięta w zakresie teorii, pojęć, aparatury, terminologii. Być może w odległej bardzo przyszłości uda się jej zyskać na znaczeniu, choć co do tego pojawiają się wątpliwości nader poważne. Bo mimo że w kosmosie bezsprzecznie funkcjonuje mnóstwo społeczeństw inteligentnych kosmitów, to z powodu szeregu ograniczeń trudno byłoby takie społeczeństwa odkrywać oraz dogłębnie badać. Czasoprzestrzeń to przeszkoda niezwykle ciężka.

Niemniej jednak warto przez drobną chwilę, przez moment krótki skoncentrować się nad tym, czym w istocie jest ksenoantropologia, ponieważ ta nauka stanowi bezbrzeżnie ciekawą, bynajmniej dla mnie osobiście.

Ksenoantropologia jest to nauka, która wykracza poza działalność człowieka i bada inteligentne gatunki kosmitów; a te gatunki muszą kreować jakieś struktury społeczne. Cywilizacja stanowi jeden z takich tworów społecznych, lecz nie jedyny możliwy. Istnieją przecież prymitywniejsze od cywilizacji formy, a mianowicie: struktury plemienne i klanowe - to też są wartościowe i godne rozpatrywania przez ksenoantropologię społeczne formy. I nie należy zapominać, iż istotnym gruntem, oparciem dla jakże futurystycznej dziedziny poznania okazuje się być wiedza na temat społeczeństw ziemskich, cywilizacji naszej błękitnej planety. Społeczeństwa łączą podobieństwa, każde z nich cechują jakieś normy, zasady. Bez norm społeczeństwo żadne nie istnieje nigdzie.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Skoro zaś na planecie Ziemi panowała i wciąż panuje różnorodność norm społecznych, zasad postępowania, to tym bardziej takowe zróżnicowanie należy przyporządkować do istniejących we Wszechświecie pozaziemskich cywilizacji kosmitów, których z pewnością jest ogromna ilość i które to formowały się w konkretnych warunkach przyrodniczych, determinujących wiele złego bądź dobrego. Czynniki przyrodnicze, obok innych typów determinantów, kształtują systemy społecznych norm u danych zaawansowanych gatunków kosmicznych - u obcych. Odpowiednio rozwinięte społeczeństwa kosmitów potrafią budować cywilizacje oraz spładzać państwa.

Nie tylko więc człowiek tworzy cywilizację. A ten fakt społeczny ilustruje doskonale serial: „Star Trek: Strange New Worlds”, bowiem uniwersum tamtejsze obfituje w cywilizacje kosmitów, roi się od nich wręcz.

W fikcyjnym serialu fantastyczno-naukowym o tytule: „Star Trek: Strange New Worlds” oprócz ludzi pojawiają się odmienne inteligentne/humanoidalne cywilizacje kosmitów.

Cywilizacje do czegoś zawsze dążą, czymś się kierują. Dla jakiegoś wykreowanego gatunku wrogość, organizowanie polowań, zabijanie innych istot, reprodukcja okażą się właściwymi działaniami (mowa tutaj o gadach Gornach z serialu, wyruszających w przestrzeń kosmosu, aby polować i się rozmnażać), a z kolei chociażby dla cywilizacji ludzkiej - w serialu obecnej i dobrze prosperującej - istotne okaże się pokojowe funkcjonowanie i unikanie wojen, utarczek, konfliktów zbrojnych (w czasach akcji serialu „Star Trek: Strange New Worlds” ludzie są pokojowo nastawieni, zaliczają się do członków Federacji - organizacji o najszerszym możliwym stopniu rozległości, zrzeszającej gatunki, które już opanowały technologię napędu wopr i jednocześnie zyczą sobie w tej organizacji międzyplanetarnej być członkami, co wiąże się przecież z koniecznością przestrzegania uniwersalnych zasad etycznych; podkreślić również należy: ludzie ustalili, zarządzili sobie, iż nie można ingerować w rozwój cywilizacji przedwoprowych, jak również nie można wpływać na los {poprzez cofanie się w czasie}; nie każda cywilizacja we Wszechświecie startrekowym gotowa jest na technologię napędu statków wopr, gdyż ta cudna, dobra technologia posłużyć potrafi także w złych, niegodziwych celach - wojennych, choćby do kreacji broni, do atakowania wrogów, do siania spustoszenia, zniszczenia, do dokonywania eksterminacji wszędzie wokoło).

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Cywilizacje kosmitów muszą do odpowiednich technologii dojrzeć właściwie. Przedwczesne ich otrzymanie skutkować potrafi zgubą, nieszczęściem, katastrofami, na przykład straszliwymi wojnami nuklearnymi. Jądrowe, dotkliwe, obrzydłe wojny w stanie są doprowadzić do eksterminacji, wyniszczenia całej populacji inteligentnych organizmów.

W rzeczonym serialu, o którym traktuje moja praca, mamy do czynienia ze zróżnicowaniem aksjologicznym, ze zróżnicowaniem względem kategorii norm społecznych, w zakresie wyznawanych wartości nadrzędnych przez jakieś konkretne cywilizacje. Mimo to można mówić o pewnym uniwersalizmie zasad postępowania, o prawie natury, o sumieniu, co wyrażają zresztą ideały organizacji o nazwie Federacja, do której mogą przyłączać się najprzeróżniejsze gatunki kosmitów, planety, księżyce. Federację reprezentuje Gwiezdna Flota, krążowniki w jej imieniu działają. Zaś do tej Gwiezdnej Floty należy statek Enterprise, któremu kapitanuje, komenderuje Christopher Pike. To właśnie przygody korespondujące z Enterprise'm śledzimy w budzącym ciekawość serialu.

Tak więc normy społeczne nie są jedynie charakterystyczne dla gatunku *Homo sapiens* (człowieka rozumnego) - można to istotne pojęcie odnosić do wszelkich inteligentnych, tworzących formy społeczne, cywilizacje gatunków kosmitów. Tak ja mniemam. Stanowisko zaś to potwierdza pięknie serial, na jaki się tutaj powołuję.

W obrębie każdej, realnej, nieserialicznej, istniejącej we Wszechświecie cywilizacji występują jakieś normy, prawidła, zasady, etosy, ponieważ te wytwory są nierozzerwalnie z cywilizacją powiązane, skorelowane. Normy, zasady figuruje jako cywilizacyjne fundamenty. To coś ważnego.

Wszelkie normy obowiązujące wśród zbiorowości inteligentnych zwane są społecznymi i normy społeczne, które nie dotyczą jedynie ludzkości, ulegają podziałowi. Oto są:

- normy moralne/etyczne,
- normy prawne,
- normy zwyczajowe,
- normy obyczajowe,
- normy religijne,
- i normy techniczne.

Warto przyrzeć się poszczególnym typom norm; odniosę je do przykładowych gatunków, cywilizacji, jakie występują w serialu poddawanych analizie.

Patryk Daniel Garkowski:
 O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
 („Star Trek: Strange New Worlds”)

Rodzaj norm społecznych	Komentarz, próba odniesienia do uniwersum serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”
normy moralne/etyczne	Moralny zakaz zmiany przeszłości, ingerowania w czas przeszły, w los. Moralny obowiązek dostarczenia przetwornika atmosfery tam, gdzie powietrze robi się niezdadne do oddychania, zatrute, przeokropne, zdegradowane (rzeczony procesor atmosferyczny miał zostać przetransportowany na Finibusa 3). Czynienie negocjacji, przyjaznych rozmów zamiast brutalnego tłamszenia zamieszek. Odczuwanie moralnego obowiązku ocalenia planety przed mającą trafić w nią kometa, konieczność zmiany trajektorii, trasy tego niebieskiego, zagrażającego życiu ciała, moralny nakaz zmiany rotacji komety (na planetę Persefonę 3 {w Układzie Persefona} miała trafić kometa C2260 Quentin, o czym Enterprise wiedział; toteż spróbowano zbombardować kometa, lecz tajemniczy ten obiekt religijny dysponował chroniącym, protekcyjnym sztucznym polem siłowym). Zasada moralna polegająca na tym, że okrutni przestępcy osadzani są w koloniach karnych, ich się nie uśmierca, nie dokonuje się na nich egzekucji śmiertelnych w skutkach.
normy prawne	Zakaz dopuszczania do tak zwanego skażenia kulturowego - otóż zrzeszeni w Federacji członkowie Gwiezdnej Floty nie mogą ingerować w rozwój cywilizacji przedworpowych, nawiązywać z nimi kontaktu, łączności, ofiarowywać im zaawansowanych technologii, napędów, zdobyczy technicznych. Prawny wymóg zbadania sprawy związanej z agresją obcego wehikułu kosmicznego. Prawny zakaz dopuszczania Ilirian do służby na statkach Gwiezdnej Floty. Kara dyscyplinarna w postaci mikroczyśczenia platform transportowych na krążowniku, dlatego, że załoganci naruszyli swe role społeczne, obowiązki, uczestniczyli w potencjalnie szkodliwej zabawie, niegodnej, niestosownej do ich funkcji publicznego zaufania.
normy zwyczajowe	Prawidłowe korzystanie z biołóżek przez załogantów wehikulów, konsumentów czy pacjentów. Zwyczajowe, naturalne dokonywanie modyfikacji genetycznych (u Ilirian). Stosowanie kwantowych bioimplantów we wnętrzach ciał (u obywateli Majalis). Świetlne porozumiewanie się przez statki kosmiczne (taki sposób, system komunikacji występuje u gadów Gornów). Picie alkoholu przez członków załogi statku kosmicznego. Stosowanie skalpela subdermalnego przez pielęgniarkę Christine Chapel na statku Enterprise. Łóżkowe stosunki kopulacyjne. Sterowanie systemami Machanita za pomocą muzyki, porozumiewanie się z maszyną poprzez melodie (na Machanicie pancerny jajo zabezpieczające konsolę otworzyło się dopiero po tym, jak trzy formy życia odpowiednio zanuciły). Posługiwanie się czasem gwiazdnym/rachubą czasu gwiazdowego; zwyczaj prowadzenia dzienników, w przypadku których to form wpisy są наносzone głosowo. Czytanie bajki dziecku (jak pamiętamy z serialu, doktor Joseph M'Benga czytał bajeczkę swojej córce noszącej imię Rukiya).
normy obyczajowe	Przestrzeganie ceremonii, rytuałów kulturowych, na przykład wolcańskich. Ceremonia Wyniesienia Pierwszego Sługi, sadzenie drzewa w podniebnym ogrodzie oraz Festiwal Wdzięczności - w związku z Wyniesieniem Pierwszego Sługi (na Majalis); otrzymywanie przez gwardzistów zaprzysiężonych Pierwszemu Słudze Monety Przysięgi, zatem istotnego, wysokiego odznaczenia symbolicznego (na Majalis). Osadnictwo na ciałach niebieskich z przestrzeganiem reguł obyczajowych, geograficznych, docieranie do ciał tych na statkach kolonizacyjnych, terraformowanie planet i księżyców z poszanowaniem zasad obyczajowo-technicznych. Niezabijanie ostatniej ofiary i wysyłanie jej w wehikule - szalupie ratunkowej w odmęty kosmiczne (to rytuał przestrzegany przez okrutną cywilizację Gornów, którzy z pewnością nie chcieli należeć do Federacji).
normy religijne	Nakaz opieki nad Machanitem (w przypadku Kosmicznych Pasterzy), obowiązek atakowania torpedami tych, co ośmielają się ingerować w odgórne zamysły, w przeznaczenie. Normy religijne nakazujące towarzyszenie Machanitowi, ochranianie go, podczas ruchu tegoż tajemniczego obiektu, znajdującego swój los przyszły. To normy charakterystyczne dla Kosmicznych Pasterzy.
normy techniczne	Związane są z techniką. Na przykład będzie to przestrzeganie procedur, instrukcji korzystania z obiektów, maszyn, z systemów. Przestrzeganie tego rodzaju norm figuruje jako szczególnie istotne w przypadku świata przedstawionego serialu: „Star Trek: Strange New Worlds” (ponieważ tam technika okazuje się bardzo zaawansowana, trzeba umieć z niej korzystać należycie i bezpiecznie).

Patryk Daniel Garkowski:
 O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
 („Star Trek: Strange New Worlds”)

Najprzeróżniejsze inteligentne gatunki tworzące cywilizacje bazują na normach społecznych, normy społeczne kosmitom towarzyszą. I społeczeństwa mogą być różne czy wydające się okrutne.

Możemy zaobserwować, oglądając serial „Star Trek: Strange New Worlds” zasady, normy, działania, systemy, światopoglądy, wyznawane, wdrażane etosy.

Nazwa inteligentnego gatunku występującego w serialu	Postępowanie przedstawicieli gatunku, normy społeczne, zasady postępowania, etosy, systemy światopoglądowe, właściwe dla przedstawicieli danych gatunków poddanych opisowi
gatunek Gornów	Gornowie są to nowoczesne gady, które na drodze swojego rozwoju opanowały zaawansowane technologie związane nie tylko z podróżami kosmicznymi. Jednak techniki, zdobyczy technicznych Gornowie używają w moralnie złych celach. Oto polują oni na żywe istoty, porywają je, uśmiercają. Wrogo są nastawieni do innych gatunków humanoidalnych. Gornowie żywią się swymi ofiarami bądź wykorzystują je jako pojemniki lęgowe (choćby w przestrzeniach specjalnie organizowanych, w tak zwanych żłobkach planetarnych, które mogą być rozumiane nawet jako swego rodzaju makro instytucje społeczne). Ofiary drapieżnych gadów inteligentnych, czyli Gornów, mogą służyć owemu gatunkowi jako karma dla organizmów potomnych. I nie trudno się domyśleć, iż hołdują Gornowie doborowi naturalnemu. Oni starają się zajmować wciąż nowe łowieckie tereny. Zaś ze sobą nawzajem bezwzględni, okrutni, brzydki, odrażający Gornowie komunikują się za pomocą światła, czego przykładem jest choćby komunikacja świetlna pomiędzy ich statkami kosmicznymi. Światło, działalność gwiazd potrafi, jest w możliwości aktywizować Gornów do atakowania, do biologicznych aktywności. Prócz tego, ciekawe jest nad wyraz, że przestrzegają Gornowie pewnego specyficznego rytuału czy obrzędu - otóż wysyłają w szalupie ratunkowej ostatnią swą ofiarę - puszczają ją wolno, żywą; może to ma związek z hołubieniem naturalnego doboru?
Ilirianie	To inteligentny gatunek, który intensywnie stosuje modyfikacje genetyczne (co ludzkość, doświadczona Wojnami Eugenicznymi, uważa za zabronione, bezprawne, ogromnie złe, krzywdzące). Między innymi układy odpornościowe Ilirian okazują się bardzo sprawne, wydajne, wręcz wypalają one wszelkie drobnoustroje, atakujące, przykre infekcje. Przedstawiciele tegoż gatunku humanoidalnego celowo przekształcają genetyczne kody, dostosowując genetykę do habitatów, miejsc, do celów osadniczych. Tym samym biotechnologia, edycja genów służą Ilirianom do kolonizacji. Oraz do doskonalenia się.
Volcanie	Cechuje ich logiczność, dążenie do mądrości, racjonalności, spokój, opanowanie. Idealny Volcanin nie ulega emocjom. Na planecie Volcan istnieje zresztą centrum rehabilitacji dla przestępców, którzy popełnili paskudne zbrodnie, na przykład przestępstwa w postaci zabójstw czy napaści. Resocjalizacja obywateli tamtejszych, Volcanów, we wspomnianym obiekcie, odbywa się zgodnie z logiką, na drodze chociażby grania w szachy, malowania, na drodze spacerowania. Pewna Volcanka - T'Pring (to narzeczona załoganta statku Enterprise - Spocka) studiowała nawet ludzką seksualność. A motyw ten z punktu widzenia pracy tejże stanowi interesujący. Procedura tak zwanego pierwszego kontaktu, dotycząca zasad komunikacji z rozwijającymi się kosmitami, dotyczy choćby Volcan.
Romulanie	Mimo że nowocześni technicznie, to skłonni do wojen i zbrojnych konfliktów. Romulanie mają swoją pretorkę, a nazwa tej ważnej funkcji koresponduje z wojenną naturą ludu.

Patryk Daniel Garkowski:
 O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
 („Star Trek: Strange New Worlds”)

Nazwa inteligentnego gatunku występującego w serialu	Postępowanie przedstawicieli gatunku, normy społeczne, zasady postępowania, etosy, systemy światopoglądowe, właściwe dla przedstawicieli danych gatunków poddanych opisowi
<p>Kosmiczni Pasterze (eskortujący komętę Machanit, czyli arbitra życia)</p>	<p>Przedstawiciele tego tajemniczego, religijnego gatunku chronią, eskortują Machanit - komętę, która jest dla tych kosmitów arbitrem życia - może więc ten obiekt bądź tworzyć, zasiewać bądź niszczyć, neutralizować życie organiczne gdzieś. Kosmici owi uważają, że transportacja obiektu stanowi z góry ustaloną, mniemają oni, iż trajektorię Machanitu wyznacza przeznaczenie. Oto w centralnym sektorze niebieskiego ciała kometowego występuje budowla świątynna - obiekt sakralny. W przeważającej części jest owa budowla podziemnym kompleksem. Znajduje się więc pod ziemią głównie.</p> <p>Kiedy już drużyna zwiadu ze statku Enterprise do tego podziemnego kompleksu przybyła, dotarła, to niedługo potem Pasterze, kierujący się określonymi normami religijnymi, uznawszy, że eksploratorzy zbezczeszcili świątynię, pragną, żeby załoganci tam umarli (a to przecież świetnie obrazuje, ilustruje wyznawany światopogląd przedstawicieli tegoż gatunku; mogą być różne normy religijne przestrzegane przez jednostki uważające się za mądre). Gdy natomiast celowo doprowadzono do zniknięcia pola siłowego wokół komety, to Kosmiczni Pasterze bez namysłu zaatakowali statek Enterprise - otóż oni strzelili torpedami w pojazd (okazali więc okropny radykalizm).</p> <p>Warto zauważyć, iż systemy Machanita są sterowane muzyką, obiekt ten porozumiewa się muzycznie. A więc określone nuty posiadają jakieś częstotliwości, co może być użyte do komunikacji z obiektem technicznej myśli; umie Machanit odpowiadać melodiami, komunikować się z przybyszami. A gdy już odkodowano melodyjny komunikat nadany przez Machanit (czyli niezwykłą komętę), to odczytano mapę gwiazdną z kursem dziwnego ciała, a prócz tego kometa oznajmiła melodyjnie, że nie chce wcale trafić w planetę Persefonę 3 (a przecież załoga Enterprise mylnie sądziła, że kometa starożytna C2260 Quentin miała uderzyć w planetę, a tym samym, jak sądzili międzygwiazdni podróżnicy, zniszczyłaby kometa tamtejsze prymitywne, przedworpowe społeczeństwo humanoidalne; dlatego kapitan Enterprise'a zarządził dokonanie zmiany przemieszczenia, kompensację przemieszczenia, rotacji komety; usiłowano zbombardować komętę, lecz ona dysponowała ochronnym polem siłowym, trzeba było wymyśleć inny plan dobry).</p> <p>Posiadający już siwe włosy Christopher Pike - kapitan statku Enterprise (o przygodach jego i jego załogi opowiada serial science-fiction, który badaniom poddałem) postrzegał, przynajmniej początkowo, Kosmicznych Pasterzy, rzecz znamienna, za fanatyków.</p> <p>Ważne jest tu też dodać, iż Machanit znał swój los, odgadł kształt swej bryły po narzuconym procesie chemicznym sublimacji, kometa więc znała swoją przyszłość i wiedziała dokładnie, że dokonana w jej obrębie zostanie ingerencja sztuczna (sublimacja polegająca na zmianie brył stałych bezpośrednio w stan gazowy, substancje gazowe, bez rozpuszczania, przechodzenia w stan ciekły materiałów, części skorupy).</p> <p>Ostatecznie życiodajna kometa dostarczyła wody, pary wodnej, na pustynne obszary planety Persefony 3, gdzie klimat był nader suchy oraz nieodpowiedni. A więc rozwijać się mogła już biosfera tam, mogło rozkwiatać rolnictwo, mógł postępować rozwój ludu tamtejszego, który to prosty lud nie był zupełnie społeczeństwem worpowym.</p> <p>Reasumując, krótkotrwała relacja, komunikacja z Kosmicznymi Pasterzami pokazała bardzo dobrze, że kosmici mogą kierować się zasadami, normami, które innym gatunkom mogą wydawać się złe, okrutne, obce, nieludzkie, nikczemne, nieprawidłowe czy pozbawione logiki. Norm wyznawanych przez Kosmicznych Pasterzy nie rozumiał Pike.</p>

Patryk Daniel Garkowski:
 O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
 („Star Trek: Strange New Worlds”)

Nazwa inteligentnego gatunku występującego w serialu	Postępowanie przedstawicieli gatunku, normy społeczne, zasady postępowania, etosy, systemy światopoglądowe, właściwe dla przedstawicieli danych gatunków poddanych opisowi
<p>człowiek rozumny (<i>Homo sapiens</i>)/ ludzie</p>	<p>W czasie akcji serialu gatunek ten jest technologicznie bardzo rozwinięty. Ludzie pokonują szalenie dalekie dystanse na statkach kosmicznych, korzystając z napędu worp. Do ich dyspozycji oddawane są syntezatory, tworzące rzeczy, na przykład pokarmy czy lekarstwa. Co ważne, ludzie są nastawieni pokojowo do innych gatunków inteligentnych. Weszli ludzie jako członkowie do Federacji, działają też w Gwiezdnej Flocie. Zgodnie ustalili, podjęli decyzję, iż nie można ingerować w rozwój cywilizacji przedworpowych i nie można wpływać na los (należy podkreślić w tym miejscu, iż nie każda cywilizacja jest gotowa na technologię worp, ponieważ tę technologię można próbować stosować do kreacji broni, do atakowania wrogów, do ich eksterminacji). Jak wiadomo z serialu, ludzkość została okropnie doświadczona przez Wojny Eugeniczne, konflikt poważny nazywany III Wojną Światową, w ruch poszły wtedy bomby o ogromnym zasięgu - planetarnym, zaś około 30% populacji uległo zagładzie, śmierci. Dopiero po tym straszliwym okresie nastąpił na Ziemi okres pokoju planetarnego, jakiegoś tam ładu.</p>
<p>Majalanie/ Madżarianie</p>	<p>Lud Majalan (czytać: Madżaran) stanowi szczególnie ważny, z punktu widzenia tego artykułu. Jest to cywilizacja bardzo ciekawa do zgłębienia, poddania refleksji. Przede wszystkim lud ten, zamieszkujący planetę Majalis (czytaj: Madżalis), nie wstąpił do Federacji. Okazuje się to społeczeństwo niezmiernie skryte, nie chce ofiarowywać innym gatunkom swej technologii, w tym dzielić się technologią medyczną, która stanowi bardzo zaawansowaną i przewyższającą poziomem ludzkie osiągnięcia. Organizmów Majalan nie dręczą choroby, choroby ich nie mają się, nie ma w obrębie tego ludu złych schorzeń. We wnętrzach ciał mieszkańców - Majalan - funkcjonują bioimplanty kwantowe. One to zastępują biologiczne funkcje. Toteż mechanika kwantowa znajduje tam swe czynne zastosowanie. Powoduje to wiele korzyści, na przykład komórki, tkanki zniszczone, uszkodzone w wyniku urazów prędko, ekspresowo ulegają odtwarzaniu, regeneracji; choćby przedstawiony w odcinku chłopiec, mający być monarchą, szybko zdrowieje, o niedawnym urazie doznany może zapomnieć z łatwością. Majalanie bardzo przypominają z wyglądu ludzi, poza drobnymi różnicami aparycyjnymi.</p> <p>Na ciele niebieskim noszącym nazwę Majalis obiekty budowlane unoszą się w górze, w chmurach. Występują tam chociażby podniebne ogrody oraz podniebne kompleksy, budynki użytecznościowe czy wille służące celom prywatnym, mieszkaniowym.</p> <p>Z kolei na ziemi - na poziomie gruntu wiją się rzeki lawy połączone z substancjami o odczynie kwasowym. Można więc powiedzieć, że powierzchnia planety jest piekłem, a jej warstwa wyższa to istny raj. Jednak pozorny tylko to raj. W chyba każdym społeczeństwie rodzą się jakieś kłopoty, niedoskonałości, okropieństwa. Wydaje się, że podniebne budowle tamtejsze utrzymuje wysoko w górze zaawansowana maszyna, którą wybudowano dawno, dawno temu, a tę maszynę wybudowali przodkowie odlegli.</p> <p>Cywilizacja Majalan zbudowana została i funkcjonuje wciąż dalej na poświęcaniu dzieci. Dzieci tam cyklicznie umierają, aby całe społeczeństwo mogło egzystować i unosić się pośród chmur po wsze czasy.</p> <p>Oto loteria organizowana na planecie wskazuje losowo, jakie dziecko obejmie tron, lecz objęcie tronu oznacza tutaj straszny los dla młodego monarchy, oznacza bowiem śmierć, cierpienie. Tak czy siak dziecko z własnej woli ofiarowuje się obywatelom planety ciała niebieskiego Majalis, to jest niby zaszczyt, jako zaszczyt takie ofiarowanie się jest</p>

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

postrzegane. Oto ceremonia związana z uroczystym pochodem i ulokowaniem dziecka na tronie - czyli na maszynie - nosi nazwę Wyniesienia. Wyniesienie przynależy do kategorii: norm obyczajowych, prawnych, ale też - jak się wydaje - koresponduje z normami religijnymi, gdyż przybyłego na statek chłopca z urazem głowy - Pierwszego Sługę - wtajemniczeni postrzegają za dziecko święte. Tradycja zaś, skorelowana z Wyniesieniem, stanowi, według Majalan, uświęconą. Takie terminy wskazują na charakter religijny ceremoniałów czy wierzeń na Majalis.

Zresztą, różne typy norm mogą się łączyć, przeplatać ze sobą nawzajem, występują wszakże normy pośrednie, co nie powinno budzić zdziwienia najmniejszego. Mogą być choćby gdzieś przestrzegane i respektowane normy obyczajowo-techniczne, będące oczywiście połączeniem norm obyczajowych oraz norm technicznych.

Kontynuując, po jakimś czasie od Wyniesienia monarcha - czyli Pierwszy Sługa, umiera i potrzeba wtedy nowej ofiary. Realizacji celu tego służy, jak wiadomo, cykliczna loteria.

Ofiara do poświęcenia traktowana jest tam jako wyjątkowe, cudowne dziecko, które pobiera nauki, doskonalą się. Obdarza się je szacunkiem głębokim. Tytuł Pierwszego Sługi oznacza, iż jest to jedna z najważniejszych person na planecie.

W końcu, gdy przychodzi odpowiedni czas, dziecko musi objąć tron i wtedy młoda istota zaczyna cierpieć męki, póki nie umrze, a jej ciało nie ulegnie rozkładowi.

Lecz w serialu widzimy, jak wyniesione dziecko - monarcha - z własnej woli, świadomie siada na tronie. Wówczas zostaje do tego siedziska podłączone automatycznie. Uwięziony chłopiec nie może już wstać, nawet gdyby chciał. Elektroniczne przewody łączą się z jego nerwowym układem bezdusznie. Umysł dziecięcy zespała się z maszyną aż po kres egzystencji dzieciątka. Nagłe odłączenie dziecka przyczyniłoby się chyba do jego śmierci.

Nie wiadomo, co robi maszyna dokładnie, możemy się tylko domyślać makabryczności - czyli że pochłania energię z dziecka, że wysysa z niego życie, moc. W każdym razie aby prawidłowo funkcjonowała maszyna, wymaga podłączenia do niej układu nerwowego biednego dzieciątka.

Minister Alara (czytaj: Alora) mówi, że tak zaprojektowali tę maszynę przodkowie.

I bezowocnie, na próżno szukano alternatywy dla tak drastycznego, aczkolwiek uświęconego tradycją, wymogu, sposobu postępowania. Z tym zaś idzie w parze świadomość, którą ma Alara, że dziecko wyniesione będzie cierpiało. Aby całe społeczeństwo funkcjonowało, istniało, przetrwało, jedno dziecko musi być poświęcone - taka norma społeczna panuje na planecie Majalis.

Z niektórymi normami, prawidłowościami, choćby technicznymi, technologicznymi, nie da się walczyć. Innowacyjnie postępujące jednostki, jednostki zbuntowane mogą nie móc normom, zasadom, obrządkom sprostać, tego przetrwać. Określone funkcjonowanie maszyny na Majalis powiązane jest ze społecznymi normami technicznymi, tak tron działa i już, lecz chwalebne byłoby szukanie innego rozwiązania, przekroczenia tak drastycznych, makabrycznych specyfikacji.

Minister Alara wytłumaczyła, że gdyby nie podłączano dzieci do tronu, to wówczas cała zabudowa, całe Majalis spadłoby na powierzchnię, na ląd. W piekielną otchłań. Tam gdzie wiją się straszne rzeki lawy i gdzie płynie kwas. Widz tę lawową masę doskonale może zaobserwować w odcinku serialu. I jakieś nisko usytuowane kable zdają się unosić konstrukcje budowlane w powietrzu. Coś zatem jest na rzeczy. A nagły upadek zabudowy, dzielnic, równałby się chyba upadkowi cywilizacji albo jej osłabieniu znacznemu.

Ogółem, normy społeczne czemuś służą, bezpieczeństwu choćby, ochronie ludności, jej interesom żywotnym. Kształtują się normy w czasie i w przestrzeni. Ewolują, ale mogą też następować od razu, w ostatecznej formie, chociażby na drodze zmian prawnych czy rewolucji społecznych (prędka, ekspresowa rewolucja społeczna figuruje jako pojęcie przeciwne, odwrotne do powolnej oraz spokojnej ewolucji społecznej).

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

W szóstym odcinku pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”, mianowicie w odcinku noszącym powodujący wzruszenie, ciekawy tytuł: „Wynieś nas tam, gdzie nie dosięgnie nas cierpienie” (to odcinek serialiczny w reżyserii Andi'ego Armaganian'a), poznajemy niezwykle społeczzeństwo zamieszkujące planetę Majalis (czytaj: Madżalis) - lud Majalan (czytaj: Madżaran). Troszkę kojarzy się ten lud z hinduistycznym, ale i z azteckim, majańskim kręgiem kulturowym.

Majalis, gdzie żyje spokojny, skryty lud, to bardzo ciekawe ciało niebieskie.

Na nim obiekty budowlane unoszą się w górze, pływają w chmurach. Występują tam chociażby podniebne ogrody oraz lewitujące pałace, wille służące celom mieszkaniowym. Z kolei na ziemi, na poziomie gruntu płynie lawa okropna - zagrożenie nieustające.

Zaprawdę ciekawy i egzotyczny to krajobraz antropogeniczno-przyrodniczy.

Można powiedzieć, że powierzchnia planety jest piekłem, a jej warstwa wyższa to raj istny.

Najpewniej niezwykle podniebne budowle utrzymuje w górze zaawansowana maszyna, którą wybudowano dawno, dawno temu, tę maszynę wybudowali jacyś przodkowie, protoplaści, z celowymi zamiarami. Istoty inteligentne są w stanie kształtować, formować otaczający je krajobraz.

Kiedy mający być wyniesionym młody monarcha nieoczekiwanie znika, zostaje porwany, to minister Alara denerwuje się i oznajmia, że bez zajęcia tronu przez Pierwszego Sługę całe Majalis spadnie z nieba, spadnie do lawy oraz kwasów. Natomiast ludzie wtedy wymrą. Nie będzie nadziei.

Podniebna, czyli unosząca się w górze zabudowa ciała niebieskiego Majalis. Na dole dostrzegamy ciek lawowy. Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”.

Widok na Świętą Komnatę, toteż na salę tronową. Oto jakaś maszyna zdaje się utrzymywać w górze konstrukcje budowlane, kable powierzchnie podnoszą zręcznie.

Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Wydawałoby się więc, że planeta, jaką zamieszkuje ten lud, nie chcący być w organizacji Federacji, to istny raj. Lecz tylko pozornie. Skrywa to społeczeństwo tajemnicę, którą kapitan statku Enterprise poznaje dopiero na koniec odcinka, kiedy jest już daleko za późno na dogłębną interwencję, na odpowiedni skalą ratunek.

Nie ulega wątpliwości, iż jest to cywilizacja budowana, funkcjonująca na poświęcaniu dzieci. Dzieci tam cyklicznie umierają, aby całe społeczeństwo mogło egzystować i unosić się pośród chmur. Jeden umiera, by podniebny „raj” mógł się w górze unosić. A gdy już zakończy swe życie Pierwszy Sługa, to publiczna loteria wybiera ofiarę następną.

Lud zamieszkujący planetę Majalis nie wstąpił do Federacji. Oznacza to więc, że zarówno Federacja, jak i statek Enterprise, należący do Gwiezdnej Floty, nie mogą ingerować w zwyczaje mieszkańców pozornego raj. Na Majalis Federacja i jej personel nie posiadają jurysdykcji, władczości. Wyniesienie Pierwszego Sługi na tron nie może być więc uznawane jako

Wyniesiony na noszach martwy, poprzedni, monarcha - jego ciało pogrążone jest w stanie rozkładu. Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”.

przestępstwo na nieletnim, skoro na Majalis należy to do tradycji, do standardowego postępowania. Tak tam się czyni, czy to się Federacji albo kapitanowi statku Pike'owi podoba, czy nie.

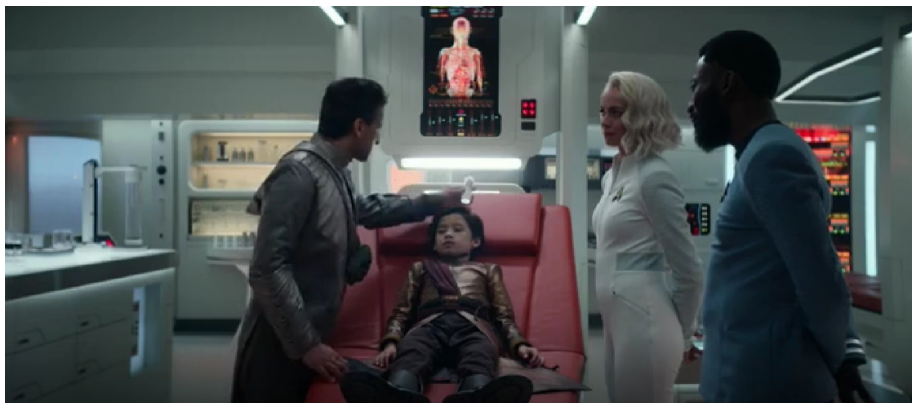
Okazuje się to społeczeństwo Majalisa niezmiernie skryte, zamknięte. Nie chce ofiarowywać innym gatunkom swej technologii, w tym dzielić się technologią medyczną, która stanowi bardzo zaawansowaną i przewyższającą poziomem zaawansowania ludzkie osiągnięcia.

Organizmów Majalan nie dręczą choroby, nie ma w obrębie tego ludu chorób czy schorzeń podłych. W ich wnętrzach ciał funkcjonują bioimplanty kwantowe. Są to bardzo nowoczesne wytwory. One to zastępują biologiczne funkcje. Toteż mechanika kwantowa znajduje w ciałach obywateli Majalisa czynne zastosowanie, wkracza do terapii. Powodują implanty wiele korzyści, na przykład komórki, tkanki zniszczone, uszkodzone w wyniku urazów prędko, ekspresowo, momentalnie ulegają odtwarzaniu, regeneracji. Jest to coś nad wyraz pięknego.

Przedstawiony w odcinku chłopiec, mający być monarchą, szybko zdrowieje, o niedawnym urazie może zapomnieć łatwo. A to dlatego, że w jego ciele znajdują się rzeczne bioimplanty.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Ojciec biologiczny przyszłego monarchy i jednocześnie jego osobisty lekarz (po lewej stronie kadru) nazwał ubojnię Enterprise, gdyż tamtejsza, na statku technologia stanowiła prymitywniejszą od tej, która była na Majalis, gdzie między innymi stosowano zaawansowane i ułatwiające egzystencję bioimplanty kwantowe. Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”.

Ważnym elementem kulturowym społeczeństwa Majalan okazuje się loteria. Oto loteria organizowana na planecie wskazuje losowo, jakie dziecko, niemowlę kiedyś obejmie tron, będąc starszym już organizmem. Lecz objęcie tronu oznacza tutaj straszny los dla młodego monarchy (Pierwszego Sługi), oznacza bowiem śmierć, cierpienie. Wyniki loterii rozbijają komórki rodzinne.

Dziecko z własnej woli, w odpowiednim momencie, kiedy już będzie starsze, ofiarowuje się obywatelom planety ciała niebieskiego Majalis, to jest niby zaszczyt. Jako zaszczyt jest traktowane to poświęcenie organizmu.

Ceremonia związana z ulokowaniem dziecka na tronie - czyli na maszynie - nosi nazwę Wyniesienia. Po jakimś czasie od Wyniesienia monarcha, czyli Pierwszy Sługa, umiera i potrzeba wtedy nowej ofiary.

Ofiara mająca być poświęcona, wyniesiona na tron cierpienia, traktowana jest jako wyjątkowe dziecko, jako istota święta. Młody obywatel pobiera nauki, doskonali się. Niczego mu nie brakuje. W końcu jednak przychodzi stosowny czas. Wtedy biedny organizm obejmuje tron, czyli zaczyna cierpieć męki, póki nie umrze, a jego ciało nie ulegnie rozkładowi.

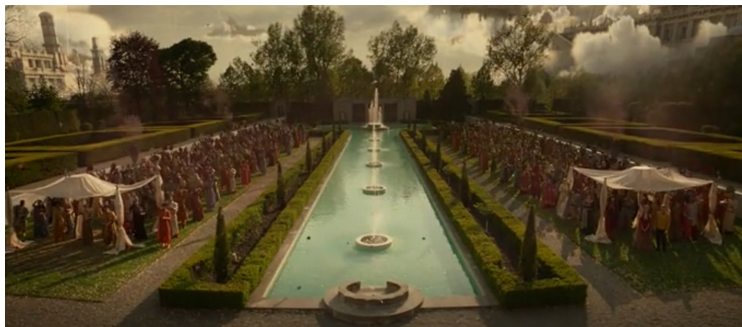
Lecz w serialu widzimy, jak wyniesione dziecko - monarcha - z własnej woli, świadomie siada na tron. A wówczas zostaje do tego siedziska podłączone. Nie wiadomo do końca, co robi maszyna dokładnie, możemy się tylko domyślać makabryczności - że pochłania energię z dziecka, że wysysa z dzieciątka życie. W każdym razie aby prawidłowo funkcjonowała maszyna, wymaga podłączenia do niej układu nerwowego biednego dzieciątka.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Minister Alara mówi, że tak zaprojektowali tę maszynę przodkowie. I na próżno szukano substytutu, alternatywy dla tak drastycznego, aczkolwiek uświęconego tradycją, wymogu, sposobu postępowania. Z tym zaś idzie w parze świadomość, którą ma Alara, że dziecko wyniesione będzie cierpiało. Funkcjonowanie, orbitowanie w społeczeństwie nierzadko niesie ze sobą wielkie koszty.

Pierwszy Sługa, mający za niedługo zasiąść na tronie wita się z mieszkańcami podczas festiwalu, uroczystego obchodu. Wyraża on radość, szczęście, z pewnością czuje się zaszczycony, że to on zajmie miejsce na tronie, a nie kto inny (choć chwilę przed ulokowaniem na strasliwym siedzisku dopadną chłopca wątpliwości i nie będzie szczęśliwy, ale, według mnie, przestraszony i zniechęcony - jednakże on nie zrezygnuje). Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu:
„Star Trek: Strange New Worlds”.

Na zdjęciu widzimy ludzi oddających cześć Pierwszemu Słudze, wdzięcznych, szczęśliwych. Niebawem chłopczyk zasiądzie na tronie i poświęci się dla dobra ogólnego/publicznego. Właśnie teraz trwa uroczysty pochód dziecka, festiwal wdzięcznościowy. Nierzadko przestrzeganie, realizowanie, egzekwowanie norm obyczajowych oraz religijnych idzie w parze z ceremoniałami, obrządkami, rytuałami, zgromadzeniami ludnościowymi w postaci społecznych zbiorów. W tym akurat zbiorze ludzie zgromadzili się, żeby zobaczyć władcę, oddać mu cześć, przejawić szczęście i szacunek wobec przyszłego otrzonego, wyniesionego. Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu:
„Star Trek: Strange New Worlds”.

Minister Alara, członkini elity politycznej na ciele niebieskim Majalis, wytłumaczyła, poinformowała, że gdyby nie podłączano dzieci do tronu, to wówczas cała zabudowa, całe Majalis spadłoby na powierzchnię, na ląd. W otchłań. Tam gdzie płynie, wije się lava. I jest tam kwas, z pewnością żrący.

Czyli upadek zabudowy, dzielnic wszelkich, równałby się upadkowi cywilizacji, wymarciu populacji ciała niebieskiego. Ale kapitan Christopher Pike, wiedząc to, i tak nie chce już znać Alary, kończy z nią romantyczną, krótkotrwałą znajomość. Mimo że Alara ponawia propozycję, aby ten z nią został, na Majalis, już po ceremonii Wyniesienia dziecka, to Christopher Pike ozięble ją opuszcza. Jeszcze nie tak dawno połączyła ich krótkotrwała romantyczna więź. Ale szybko ona prysła, kiedy Christopher Pike odkrył makabryczną prawdę. Mężczyzna nie mógł pogodzić się z systemem postępowania na Majalis, z takim nieludzkim traktowaniem dzieci... Czy należy mu się dziwić?

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Tron automatycznie unieruchamia zasiadającą w nim młodą personę.
Gdyby zechciała uciec, to by już nie mogła, nie miałaby takiej
możliwości cielesnej.

Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu:
„Star Trek: Strange New Worlds”.

Moment, kiedy maszyna tronowa podłącza się do głowy kochanego,
wybitnie mądrego chłopczyka.

Kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu:
„Star Trek: Strange New Worlds”.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Kapitana Christophera Pike'a ogarnęło potężne zdenerwowanie, nie mógł on pogodzić się z tym, jak funkcjonuje społeczeństwo Majalan. Naocznie zobaczył on w Świątym Komnacie, co dzieje się z wyniesionym nader mądrym i inteligentnym chłopczykiem. Jako wyznawca określonych wartości, uważający za słuszne te normy, które właściwe są ludzkości, Pike nie chciał zrozumieć, zaakceptować systemu egzotycznego społeczeństwa, które zapragnęło jakoś przetrwać, funkcjonować i nie należało wcale do Federacji. A skoro nie należało, to Gwiezdna Flota nie mogła ingerować we władczość, w suwerenność Majalisa, nawet jeżeli uznano to społeczeństwo za makabryczne i okrutne, kierujące się alogicznością.

W tym miejscu warto przedstawić dwa pojęcia, otóż dwie postawy światopoglądowe:

- etnocentryzmu,
- relatywizmu kulturowego.

Porównania tych dwóch przeciwnych sobie terminów z zakresu wiedzy o społeczeństwie (rozumianych tu jako postawy, orientacje światopoglądowe) dokonam ja w formie tabelarycznej:

Typ postawy światopoglądowej	Wyjaśnienie, opis postawy, zorientowania
etnocentryzm	Osoby o postawie etnocentrycznej uważają swoją własną kulturę za tę najwspanialszą, dobrą, godną, odpowiednią, jednocześnie odrzucają te osoby kultury inne, odmienne, egzotyczne, potępiają je, wyśmiewają czy są wobec takich kultur innych wrogo nastawione. Etnocentryzm koresponduje z brakiem tolerancji wobec odmienności kulturowej.
relatywizm kulturowy	Z kolei relatywizm kulturowy oznacza akceptację, tolerowanie innych odmiennych kultur. Osoba nastawiona w ten sposób nie uważa swojej własnej kultury, w której wzrastała i funkcjonuje, za tę najlepszą, za wyjątkową, najbardziej odpowiednią i jako jedyną w porządku. Zatem postawa relatywizmu kulturowego cechuje się tolerancyjnością wobec odmienności kulturowej. Relatywista szanuje normy społeczne, prawne egzotycznych kultur.

Równocześnie społeczeństwa ludzkie oraz społeczeństwa kosmitów mogą być:

- otwarte,
- zamknięte.

Spoczezeństwa otwarte okazują tolerancję względem inności, względem imigrantów, akceptują one kulturowe odmienności, można do nich łatwo wyemigrować i żyć w przyjaźni z rdzennymi mieszkańcami terenów danych. Natomiast społeczeństwa zamknięte nie są tolerancyjne, pozostają nieżyczliwe względem imigrantów, obcych, nie chcą one, ażeby jednostki odmienne kulturowo u nich się osiedlały i funkcjonowały w zbiorowościach. Zakazują sobie samym udostępniać innym technologii, wynalazków. Majalanie figurują jako egzemplifikacja społeczeństwa zamkniętego.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadania

(z języka polskiego oraz wiedzy o społeczeństwie)

Zadanie 1. Tytuł serialu w języku angielskim: „Star Trek: Strange New Worlds” odnosi się do:
(0-1 p.)

- a) przepowiedzianego przez wyrocznie śmiertelnego wypadku kapitana wehikułu Enterprise, Christophera Pike'a (incydentowi bohater pierwszoplanowy nie potrafi absolutnie zapobiec).
- b) urządzeń technicznych, w tym pokładowych obecnych na statku Enterprise.
- c) wrogości każdego napotykanego przez załogę Enterprise świata.
- d) różnorodności światów, ciał niebieskich w kosmosie, zasiedlających przestrzenie mieszkańców.

Zadanie 2. Jakie odczucia budzi w Tobie tytuł szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu science-fiction pt. „Star Trek: Strange New Worlds?” Do czego odnosi się tytuł i czy informuje o tematyce odcinka serialicznego? (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. Patryk Daniel Garkowski zauważa na planecie Ziemi: (0-1 p.)

- a) cofającą się industrializację.
- b) cofające się, aczkolwiek wciąż budzące odrazę, procesy urbanizacji.
- c) różnorodność, odmienność norm społecznych.
- d) coraz lepsze zabieganie o ekologię wśród ubogich ludzi zamieszkujących trzecią planetę od Słońca, a w dodatku zmniejszanie się liczby dzielnic nędzy, czyli tak zwanych slumsów/faweli.

Zadanie 4. Wytłumacz, czym zajmuje się ksenoantropologia. Czy Twoim zdaniem w przyszłości nabierze ta nauka wielkiego, poważnego znaczenia? Uzasadnij swoją opinię. (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. Podkreśl pięć pojęć spośród poniższych, które najbardziej przynależą do sfery nauki ksenoantropologii. (0-5 p.)

zaburzenie optyczne, radioaktywne rudy, fenole, socjalizacja pierwotna, pierwotniaki, dekontaminacja, bombardowanie plazmowe, ruch rotacyjny, tlenki, kontrola społeczna, protisty, socjalizacja wtórna, normy społeczne, skażenie kulturowe, manewry unikowe statku, krytyczne przeciążenie obwodu, horyzont zdarzeń, komory antymaterii, działa ultradźwiękowe

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 6. Obok czynników przyrodniczych również i inne kształtować są władne systemy norm społecznych u inteligentnych gatunków kosmitów, we Wszechświecie. Podaj trzy takie możliwe czynniki, uniwersalne. A jeden z nich przedstaw, opisz. (0-4 p.)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- ...)

Zadanie 7. Czy zgadzasz się z poglądem wyrażonym przez Patryka Daniela Garkowskiego, że nie tylko ludzie tworzą cywilizacje, ale i pewni kosmici też? Uzasadnij swoją odpowiedź. (0-3 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8. Zakreśl te cechy, które świadczą o tym, że serial „Star Trek: Strange New Worlds” jest dziełem fantastyczno-naukowym, czyli serialem science-fiction. (0-2 p.)

- 1) Obecność w każdym odcinku wątku romantycznego.
- 2) Pojawianie się w odcinkach kosmitów.
- 3) Obecność neologizmów i zwrotów technicznych (egzemplifikacje: worp, wiązka holownicza, przetwornik atmosfery, procedury temporalne, generator pola zagłuszającego czy rzeczownik biołóżko).
- 4) Obecność w każdym odcinku czarodziejów, magów, czarnoksiężników, którzy emitują czary za pomocą swych pałeczek cudownych.
- 5) Opowiadanie w każdym odcinku o rodzie, ważnej dla serialu licznej familii, w której obrębie nad wyraz często rodzą się konflikty, niesnaski, jakieś problemy wewnątrzrodzinne.
- 6) Rozgrywanie się akcji odcinków filmowych na Dzikim Zachodzie, w XIX wieku.
- 7) Praktycznie bez przerwy odkrywanie tajemnic przez bohatera-detektywa, uczestniczącego w śledztwach, oraz skąpość wątków przygodowych.
- 8) Bohaterami głównymi serialu są dojrzewający chłopcy, którzy miewają problemy higieniczne.
- 9) Pierwszoplanowi i drugoplanowi bohaterowie noszą kostiumy z epoki, a dokładniej mówiąc z XVIII wieku.
- 10) Akcja rozgrywa się na początku XX wieku.

Zadanie 9. Wyjaśnij zwięźle zwrot: *humanoidalni* kosmici. (0-1 p.)

.....
.....

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 10. Połącz nazwy gatunków istot inteligentnych z pasującymi do nich określeniami.
(0-7 p.)

- 1) Nie należą do Federacji, a ich budynki planetarne unoszą się pośród chmur.
- 2) Mają swoją pretorkę - ważną osobistość. Nadto są agresywni, skłonni do działań zbrojnych, mimo że okazują się zaawansowani technicznie.
- 3) Pokojowy gatunek ufający logice, przedstawiciele rzeczonego gatunku unikają ukazywania silnych emocji.
- 4) Dokonują na sobie modyfikacji genetycznych, a przez ludzi uznawani są za wyrzutek, reprezentantów tego gatunku ludzkość odrzuciła.
- 5) Poczuli się w obowiązku ochraniać Machanit, towarzyszyli obiektowi kometowemu podczas jego drogi.
- 6) Okrutny i wrogi dla innych istot gatunek, dążący do intensywnego rozmnażania, kreuje ten gatunek żłobki planetarne.
- 7) Na ich rodzimej planecie toczyły się niegdyś szalenie wyniszczające Wojny Eugeniczne.

- a) Gornowie
- b) Volcanie
- c) Majalanie
- d) Ilirianie
- e) Romulanie
- f) Ludzie/*Homo sapiens*
- g) Kosmiczni Pasterze

Zadanie 11. Zastanów się i napisz, czym może skutkować skażenie kulturowe w postaci dostarczenia industrialnej społeczności przedworpowej ultraszybkiego napędu statkowego. Podaj również dwa inne przykłady skażenia kulturowego jakiegось inteligentnego gatunku obcych. (0-4 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 12. Wymień wszystkie możliwe typy norm społecznych. Prócz tego opisz, wyjaśnij jeden z wybranych przez Ciebie rodzajów norm. Wskaż egzemplifikację do wybranego rodzaju. (0-8 p.)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....
- 6) .....

...):

.....
.....
.....
.....

Zadanie 13. Ciało niebieskie Majalis znajduje się w Układzie: (0-1 p.)

- a) Majalan.
- b) Majeldżis.
- c) Prospect.
- d) Persefona.

Zadanie 14. Społeczeństwo zamieszkujące Majalis stanowi: (0-1 p.)

- a) otwarte.
- b) zamknięte.
- c) średniowieczne.
- d) starożytne.

Zadanie 15. Filolog polski i znawca wiedzy o społeczeństwie Patryk Daniel Garkowski zauważa, że loteria organizowana na Majalisie może powodować: (0-1 p.)

- a) znaczne poprawy relacji wewnątrzrodzinnych u określonych rodzinnych komórek.
- b) kolosalne zwiększenie się ilości funkcji rodzinnych u każdej z rodzin zamieszkującej księżyc.
- c) osłabienie mocy łączy maszynowych, podtrzymujących fundamenty gmachów podniebnych.
- d) zaburzenia w obrębie rodzin obejmowanych skutkami loterii, rodzin rozpady.

Zadanie 16. Wymień trzy wybrane przez Ciebie funkcje dowolnej rodziny. I jedną z nich krótko opisz, proszę. (0-4 p.)

- 1) funkcja .....
- 2) funkcja .....
- 3) funkcja .....

...)

.....
.....
.....

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 17. Kogo przedstawiają zdjęcie numer 1 i zdjęcie numer 2? Zaznacz, proszę, prawidłową odpowiedź. (0-1 p.)

1

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

2

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

3

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

4

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

5

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

- a) Widzimy na obydwu zdjęciach organizm płci męskiej - Christophera Pike'a.
- b) Dostrzegamy na fotografiach elegancko, bogato ubranego księcia Aloryka.
- c) Kadry prezentują Pierwszego Sługę - ma on objąć niebawem tron na Majalisie.
- d) Kadry filmowe pokazują nam czeladnika lekarza - niebawem uczeń ten zostanie nadwornym, pałacowym lekarzem nastoletniego, aroganckiego radży.

Zadanie 18. Zapoznaj się z poniższym kadrem, a następnie odpowiedz na pytania.

1) Na załączonym zdjęciu widzimy obiekty techniczne -: (0-1 p.)

- a) biołóżka i biosfery.
- b) teleportery.
- c) grodzie szklarniowe.
- d) przetworniki atmosferyczne, jak również komory antymaterii.

2) Dlaczego jedynym pacjentem dorosłego mężczyzny - lekarza, zademonstrowanego na zdjęciu, jest jego syn? Jak sądzisz, dlaczego medyk nie leczy już innych niż chłopiec pacjentów? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(kadr z szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds”)

3) Czy dorosły mężczyzna na zdjęciu wykazuje troskę o chłopca, czy może okazuje mu wrogość? Koniecznie uzasadnij swoją odpowiedź odwołaniem się do mowy niewerbalnej jednej z przedstawionych postaci epizodycznych. (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

4) Opowiedz o nowoczesnej medycynie Majalisa. Co takiego mają w swych ciałach obywatele tego niebieskiego ciała, a co pozwala na szybkie odnawianie, regenerowanie uszkodzonych tkanek? Napisz, czy społeczeństwo Majalan cierpi na choroby, różne schorzenia. (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

5) Czy przedstawiony na kadrze lekarz pomógł córce Josepha M'Benga, w zwalczeniu jej schorzenia? Na jaką to jednostkę chorobową zapadła potomkini medyka statku Enterprise? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

6) Chłopiec na zdjęciu doznał urazu: (0-1 p.)

- a) kończyny dolnej.
- b) pleców.
- c) głowy.
- d) kończyny górnej.

7) Spróbuj wyjaśnić, dlaczego opiekun i biologiczny ojciec chłopczyka na zdjęciu nazwał statek Enterprise ubojnią? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 19. Jak sądzisz, dlaczego tata Pierwszego Sługi poinformował, zaakcentował, że jest tylko, jedynie ojcem biologicznym dziecka? Z czego to może wynikać? Jaki stosunek emocjonalny do organizmu potomnego sugeruje takie podkreślenie znaczące? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 20. Alora, przyszły wyniesiony oraz jego tata przybywają na statek Enterprise: (0-1 p.)

- a) dzięki technologii przesyłu - teleportacji.
- b) dzięki generatorowi pola zagłuszającego.
- c) naruszywszy procedury temporalne (przyszłość bowiem została przez nich ujawniona brzydko).
- d) ocaleli z planetarnego żłobka Gornowego.

Zadanie 21. Alora jest: (0-1 p.)

- a) prezydentem planety Kiley 279.
- b) ministrami Majalisa.
- c) przywódczynią powstania na planecie Kepler 22B.
- d) pretorką Gornów.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 22. Jakie jest przeznaczenie Pierwszego Sługi, co należy do jego obowiązków/obowiązku? Jak został on wybrany do swej funkcji monarszej, na drodze czego, jakiego działania społecznego? (0-3 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. Czym jest Moneta Przysięgi i kto ją otrzymuje? W związku z czym dostaje ją? (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. Wyobraź sobie, że jesteś ważną osobistością Federacji - prezydentem tej organizacji międzyplanetarnej, o uniwersalnym zasięgu. Zredaguj zaproszenie skierowane do obywateli ciała niebieskiego Majalis, w którym zaproponujesz im wstąpienie do dobrej Federacji. (0-5 p.)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 25. Wiedząc, że w uniwersum serialu „Star Trek: Strange New Worlds” występują dwa typy planet: planety klasy M oraz planety klasy L dopasuj do każdego z tych rodzajów większość z podanych niżej tworów kosmologicznych. Połącz więc odpowiednie nazwy z pasującymi typami. Niektóre elementy astronomiczne musisz pominąć, gdyż nie pasują zupełnie. (0-3 p.)

1) Ziemia na początku XXI wieku	
2) układ słoneczny Persefona	
3) Kiley 279	a) planeta klasy M
4) kometa C2260 Quentin	b) planeta klasy L
5) Prospect VII	

Zadanie 26. Jak brzmi максима Majalisa, wszystkich Majalan? (0-1 p.)

- a) *Poświęcenie, praca, sprawiedliwość.*
- b) *Relaksacja, odpoczynek, swoboda.*
- c) *Praca, spokój, wyniesienie.*
- d) *Nauka, służba, poświęcenie.*

Zadanie 27. Jaki typ legitymizacji władzy występuje na Majalisie? Oprócz podania nazwy typu legitymizacji rządów wyjaśnij również istotę podanego przez Ciebie typu. Swoją odpowiedź uzasadnij klarownie. (0-3 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

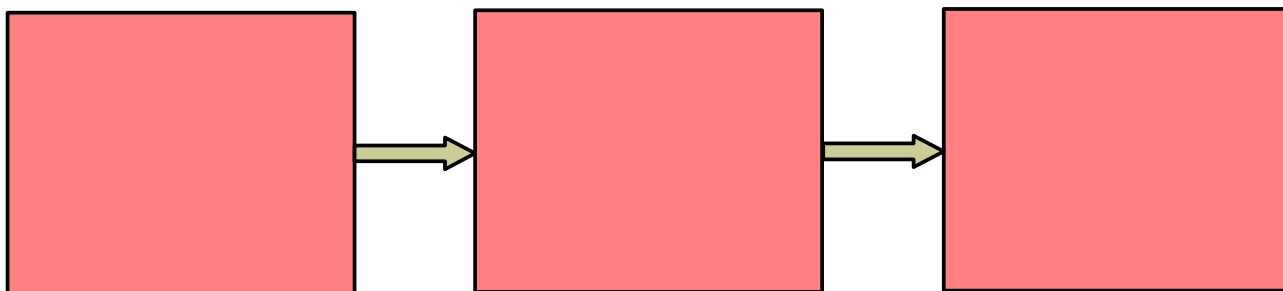
.....

.....

.....

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 28. Niebawem ma odbyć się osadzenie nowego władcy na tronie Majalisa. Uzupełnij grafik minister Alory, która jest ważną osobistością polityczną. Ty dokładnie przeczytaj rozsypankę. Następnie wypełnij grafik - uszereguj plan działań w kolejności chronologicznej - zaczynając od najwcześniejszego działania w grafiku. Uwaga: niektóre czynności w ogóle nie pasują i nie mogą być wpisane do terminarza. (0-3 p.)

*Festiwal Wdzięczności.
Przejsie badań tomograficznych u pielęgniarki Christine Chapel.
Wystrzelenie zabójczych, czerwonych torped w kierunku statku Enterprise.
Zasadzenie drzewa w podniebnym ogrodzie.
Wygłoszenie mowy na ceremonię otwarcia.
Randka z Christopherem Pike'm na planecie Ziemi.
Zaproszenie Gornów na ceremonię abdykacji dotychczasowego kalifa.
Przywitanie gości z księżycu klasy M - Prospect VII.
Podpisanie traktatu pokojowego o powstaniu Longowiańskiego Protektoratu.*

Zadanie 29. Obecna w serialu „Star Trek: Strange New Worlds” Federacja stanowi organizację zrzeszającą chętnych inteligentnych kosmitów, tworzących cywilizacje i korzystających z odpowiednio rozwiniętych technologii, napędów statków kosmicznych. Wyjaśnij procedurę pierwszego kontaktu, która to jest wdrażana w ramach działalności owej międzyplanetarnej, uniwersalnej organizacji - o najwyższym zasięgu, uwzględniając wszelkie typy organizacji społecznych. Uwzględnij istotę sygnatur worp w realizacji procedur pierwszego kontaktu. I odpowiedz ponadto, czy procedurze rzeczony mogłaby podlegać industrialna cywilizacja kosmitów, będąca na poziomie rozwoju takim samym, jak Ziemia w XIX wieku. (0-3 p.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

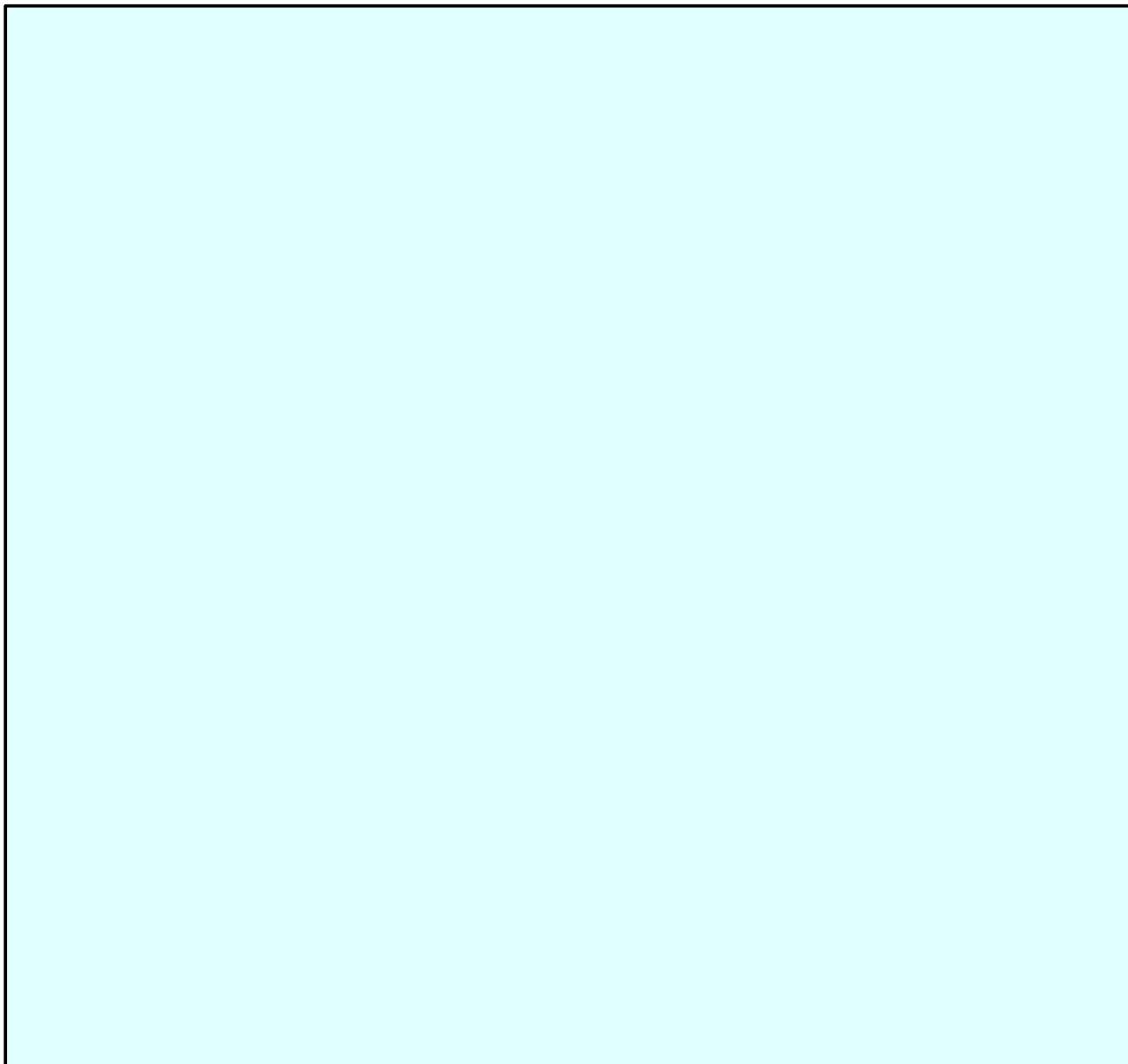
Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 30. Zaznacz prawda/fałsz przy każdym ze stwierdzeń. (0-20 p.)

- 1) Tekst Patryka Daniela Garkowskiego to jednocześnie artykuł i esej. prawda/fałsz
- 2) Tekst Patryka Daniela Garkowskiego można uznać za artykuł popularnonaukowy. prawda/fałsz
- 3) Serial, o którym mowa w pracy, nie jest ani trochę serialem przygodowym. prawda/fałsz
- 4) Kapitanem statku Enterprise jest kadetka Nyota Uhura. prawda/fałsz
- 5) Federacja nie może ingerować w rozwój cywilizacji przedwarpowych, udostępniać im swojej technologii. prawda/fałsz
- 6) W świecie przedstawionym serialu możliwe jest cofanie się w czasie. prawda/fałsz
- 7) Procedury temporalne opierają się na tym, że nie można nikomu ujawniać przyszłości ani ingerować w los, w przeszłe czasy, wielce szkodliwe i deprymujące może być nawiązywanie z kimś z przeszłości relacji towarzyskich, miłosnych. prawda/fałsz
- 8) Erica Ortegas to pilotka na statku Enterprise. prawda/fałsz
- 9) W wyniku Wojen Eugenicznych na księżycu Majalis śmierć poniosła ponad połowa populacji globu, a po zakończeniu konfliktu zbrojnego ocaleni przenieśli swe miejsca zamieszkania - oni wzniesli się ku chmurom, wybudowano wtedy mistyczną maszynę podtrzymującą w górze fundamenty, wszelkie niezbędne budowle konsumpcyjne. prawda/fałsz
- 10) Kometę C2260 Quentin dostarczyła na planetę Persefonę 3 parę wodną, co umożliwiło tam rozwój biosfery oraz społeczeństwa. prawda/fałsz
- 11) Obiekt Machanit wiedział, jaki będzie miał kształt w przyszłości, dokładny kształt bryłowy przyszły swój znał, toteż rzecz można, iż przewidział on swoją przyszłość. prawda/fałsz
- 12) Na Machanicie - arbitrze życia - ustawicznie zachodziła resublimacja, której dokonywał załogant Enterprise'a, robot-android Nyot Uhur. prawda/fałsz
- 13) Bohaterka La'an Noonien-Singh nie była odpowiedzialna na statku Enterprise za ochronę. prawda/fałsz
- 14) Enterprise'owi od razu udało się zmienić trajektorię komety C2260 Quentin - jej pole siłowe zostało od razu całkiem, całkowicie złamane dzięki kilku fazerom, ale niestety kosmiczny wędrowiec za dużo dostarczył na planetę Persefonę 6 pary wodnej, przez co doszło tam do licznych katastrof, kataklizmów naturalnych, klęsk żywiołowych; i finalnie doszło do zagłady tamtejszej rozkwitającej cywilizacji rolniczej. prawda/fałsz
- 15) Dekontaminacja przesyłowni nie oznacza jej oczyszczenia. prawda/fałsz
- 16) Córka Josepha M'Benga o imieniu Rukiya była przechowywana w buforze, a potem połączyła się ona z bezcielesną świadomością kosmiczną, umiejącą czytać w myślach i tworzyć projekcje, iluzje, potem natomiast, będąc już zespoloną z tym ciałem niebieskim, Rukiya bardzo cierpiała i nadmiernie powoli dojrzewała - dla porównania: jedna sekunda dla niej trwała kilkaset lat dla załogi statku Enterprise. prawda/fałsz
- 17) Lud Alory wstąpił do Federacji po tym, jak zrozumiał, że nie można sprawiać cierpienia wynoszonym na tron dzieciom. Tam nawet doszło do rewolucji społecznej, ale szczęśliwie, fortunnie bezkrwawej. prawda/fałsz
- 18) Pierwszy Sługa nie lubił zupełnie przekąsek, podjadania, a jako ścisły wegetarianin odmawiał konsumpcji pokarmów mięsnych serwowanych na statku Enterprise ochoczo. prawda/fałsz
- 19) Na lawowej planecie Majalis następuje pokojowe przekazywanie władzy, polegające na tym, że dotychczasowy abdykujący władca daje królewskie berło nowemu szachowi. prawda/fałsz
- 20) Obligatoryjnym wymogiem funkcjonowania maszynierii na Majalis jest podłączenie do niej organizmu dziecięcego, inaczej nie mogłaby ona działać, podtrzymywać budowli. prawda/fałsz

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 31. Wyobraź sobie, że jesteś kapitanem statku kosmicznego i zwrócił się do Ciebie z prośbą nad wyraz mądry piętnastoletni chłopiec. On bardzo pragnie służyć w Gwiezdnej Flocie, być załogantem Twojego statku. Ty napisz list oficjalny do tego nastolatka, w którym grzecznie odmówisz prośbie o wstąpienie do Gwiezdnej Floty. Zważ, z racji restrykcyjnych przepisów i młodego wieku młodzieniec nie może zostać dopuszczonym do służby na wehikule pokonującym ogromne dystanse, działającym pod banderą organizacji kosmitów zrzeszającej. (0-5 p.)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 32. Zaznacz, o jakim gatunku jest mowa: (0-1 p.)

Wrogo nastawiony do innych gatunków, kreuje żłobki planetarne. Ofiary służą jako worki lęgowe, z których wydobywają się na świat młode osobniki - potwornie agresywne.

Opis powyższy odnosi się do gatunku:

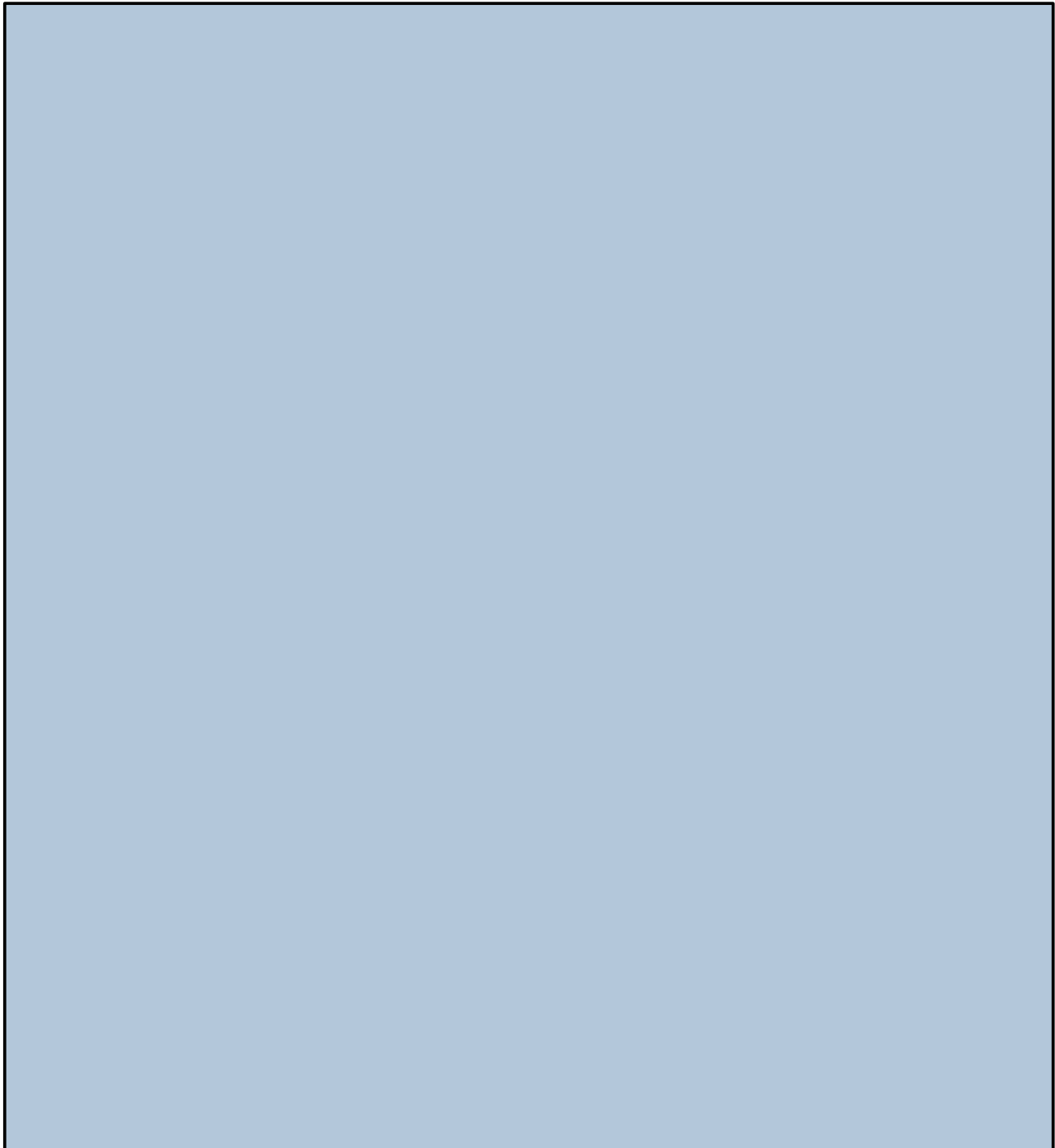
- a) Romulan.
- b) Volcanów.
- c) Gornów.
- d) Majalan.

Zadanie 33. Uzupełnij tabelkę. Odnajdź w pierwszym sezonie serialu „Star Trek: Strange New Worlds” trzy konstrukcje neologizmowe, wyjaśnij je. Opisz ich istotę, podaj tych konstrukcji funkcje. (0-9 p.)

przykład konstrukcji neologizmowej z serialu science-fiction	wyjaśnienie danej konstrukcji, opisanie jej istoty, wskazanie funkcji konstrukcji neologizmowej

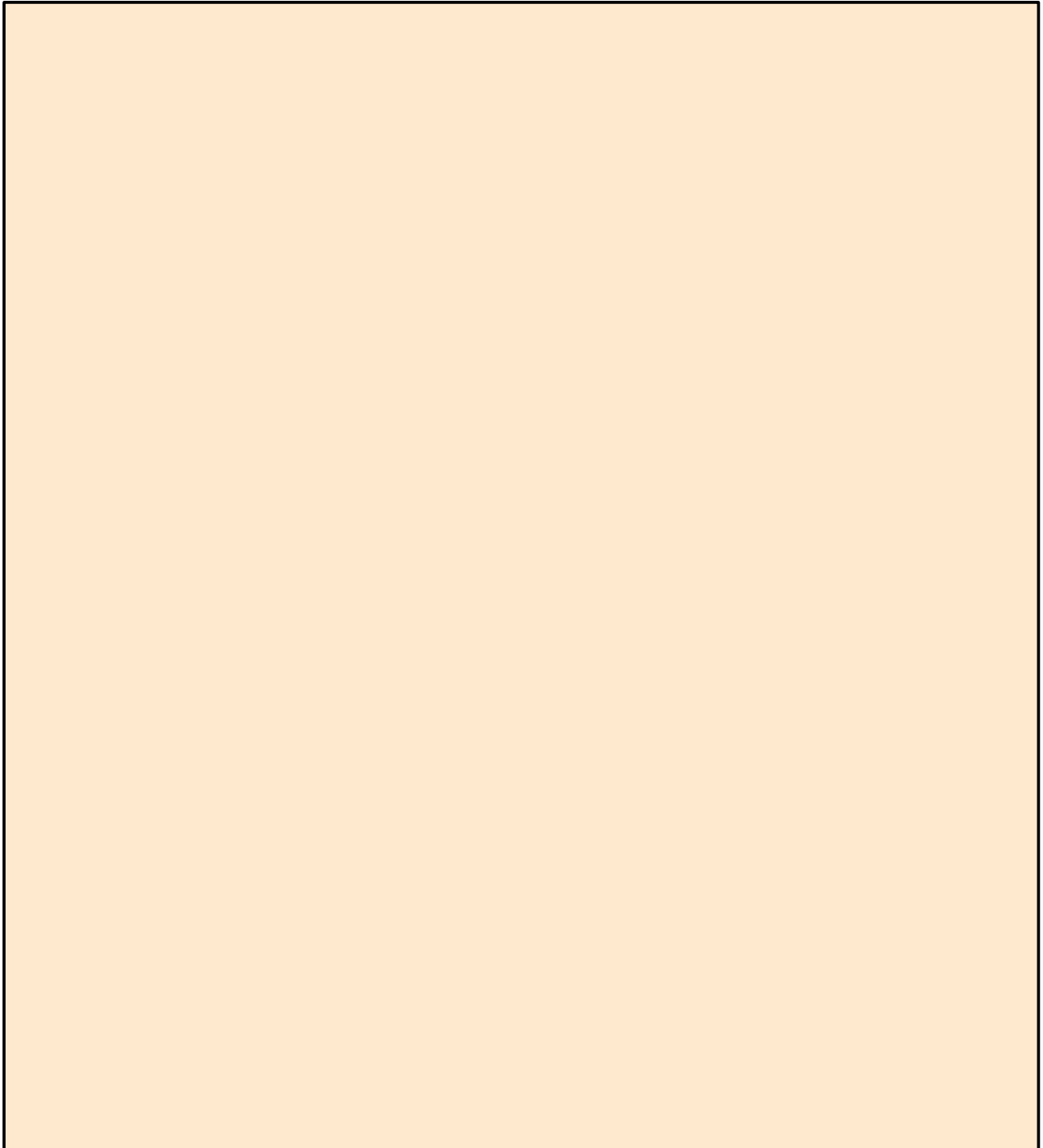
Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 34. Wyobraź sobie, że jesteś kapitanem statku kosmicznego. Niedawno w nieszczęśliwym wypadku zmarł jeden z członków Twojej załogi, był to ważny członek personelu. Stwórz zatem mowę pogrzebową. Pamiętaj, by w tej formie wypowiedzi w pozytywnych słowach wypowiedzieć się na temat osoby zmarłej. Możesz wskazać na jej dokonania, osiągnięcia, chwalebne czyny. Nie zaszkodziłoby uwzględnienie jakiejś stosownej anegdoty czy historyjki z życia załoganta - lecz musi być jednak taki dodatek taktowny, właściwy. Przemówienie ma posiadać charakter oficjalny. (0-5 p.)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 35. Jesteś kapitanem statku kosmicznego. Właśnie niedawno zmarł ważny członek personelu. Rodzina zmarłego załoganta bardzo boleśnie przeżywa utratę tak bliskiej im osoby. W imieniu kapitana wehikułu napisz list kondolencyjny do tej rodziny, to znaczy do rodziców mężczyzny, który zmarł podczas walk z Gornami. Musi to być list oficjalny, a nie prywatny. W liście przywołaj pozytywne cechy bohatera, jego chwalebne czyny, jakie mogą być związane z walkami z Gornami, z postawami heroicznymi. (0-5 p.)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 36. Wyjaśnij pojęcia: etnocentryzm kulturowy oraz relatywizm kulturowy - rozumiane jako postawy światopoglądowe. (0-2 p.)

rodzaj postawy światopoglądowej	wyjaśnienie, zdefiniowanie

Zadanie 37. Napisz, jakimi motywami mógł kierować się ktoś, kto zapragnął porwać Pierwszego Sługę, mającego zasiąść na tronie Majalisa. Czy musiały być to tylko motywy negatywne, nikczemne? Czy potencjalny/potencjalni porywacz/porywacze mógł/mogli kierować się dobrem dziecka? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 38. Zaznacz przedrostki w wyrazach: biosfery, biofiltry, biołożka, a następnie wyjaśnij funkcję, istotę wspólnego dla wszystkich tych wyrazów przedrostka. Na co ten element językowy (czyli przedrostek) wskazuje? Do czego się on odnosi? (0-2 p.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 39. Zdrobnieniem od imienia kapitana statku Enterprise okazuje się forma: (0-1 p.)

- a) La'an.
- b) Chrystianek.
- c) Ortegiusz.
- d) Chris.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 40. Na odpowiednich planetach lęgowych Gornowie: (0-1 p.)

- pozostawiają ludzi, by rozwijali się tam samodzielnie, światło, oświecająco.
- budują podniebne kompleksy miejskie.
- zostawiają ofiary, ażeby się one stały pokarmem dla młodych Gornów, by były organizmami przydatnymi w reprodukcji.
- zakładają podniebne ogrody, zapewniające spokój, wytchnienie odwiedzającym konsumentom.

Zadanie 41. Nyota Uhura: (0-1 p.)

- poznała jedynie język angielski oraz język Volcanów.
- nigdy nie zrozumiała sposobu komunikowania się Machanitu.
- zna bardzo wiele języków, ona jest lingwistką.
- chwilowo pracowała jako botanik na statku Volcanów.

Zadanie 42. Rodzice Uhury: (0-1 p.)

- przebywali wraz ze swoją córką na statku Enterprise, towarzyszyli jej cały czas podczas pełnienia trudnej, wyczerpującej służby w Gwiezdnej Flocie.
- utracili swe życia w wypadku wehikułu promowego.
- podczas przesyłu (toteż teleportacji) zostali przypadkowo rozczłonkowani i tym samym momentalnie umarli.
- zostali skazani przez Sąd Najwyższy na wieloletni pobyt w kolonii karnej.

Zadanie 43. Na statku Enterprise powinny służyć wybitne osoby, ponadprzeciętne, zdolne, mądre, zapobiegliwe, dbające o bezpieczeństwo. Jednak grano tam w dziwną grę w wyzwania, a to zaś świadczy, w przywołanym przed momentem kontekście, o zabiegu: (0-1 p.)

- heroizacji.
- deheroizacji.
- oniryzmu.
- reifikacji.

Zadanie 44. Na krążowniku Enterprise karą dyscyplinarną, porządkową za granie w dziwną grę w wyzywanekę, zabawę na pokładach, ma prawo okazać się: (0-1 p.)

- mikrocyszczenie platform transportowych.
- wysłanie na planetę lęgową Gornów, aby tam persona ukarana umarła w strasznych męczarniach.
- skazanie na śmierć jednostki winnej/jednostek winnych (na śmierć przez powieszenie lub wyrzucenie za burtę).
- przesłanie w próżnię kosmiczną bez skafandra ochronnego.

Zadanie 45. Określenie: główny mechanik odnosi się do: (0-1 p.)

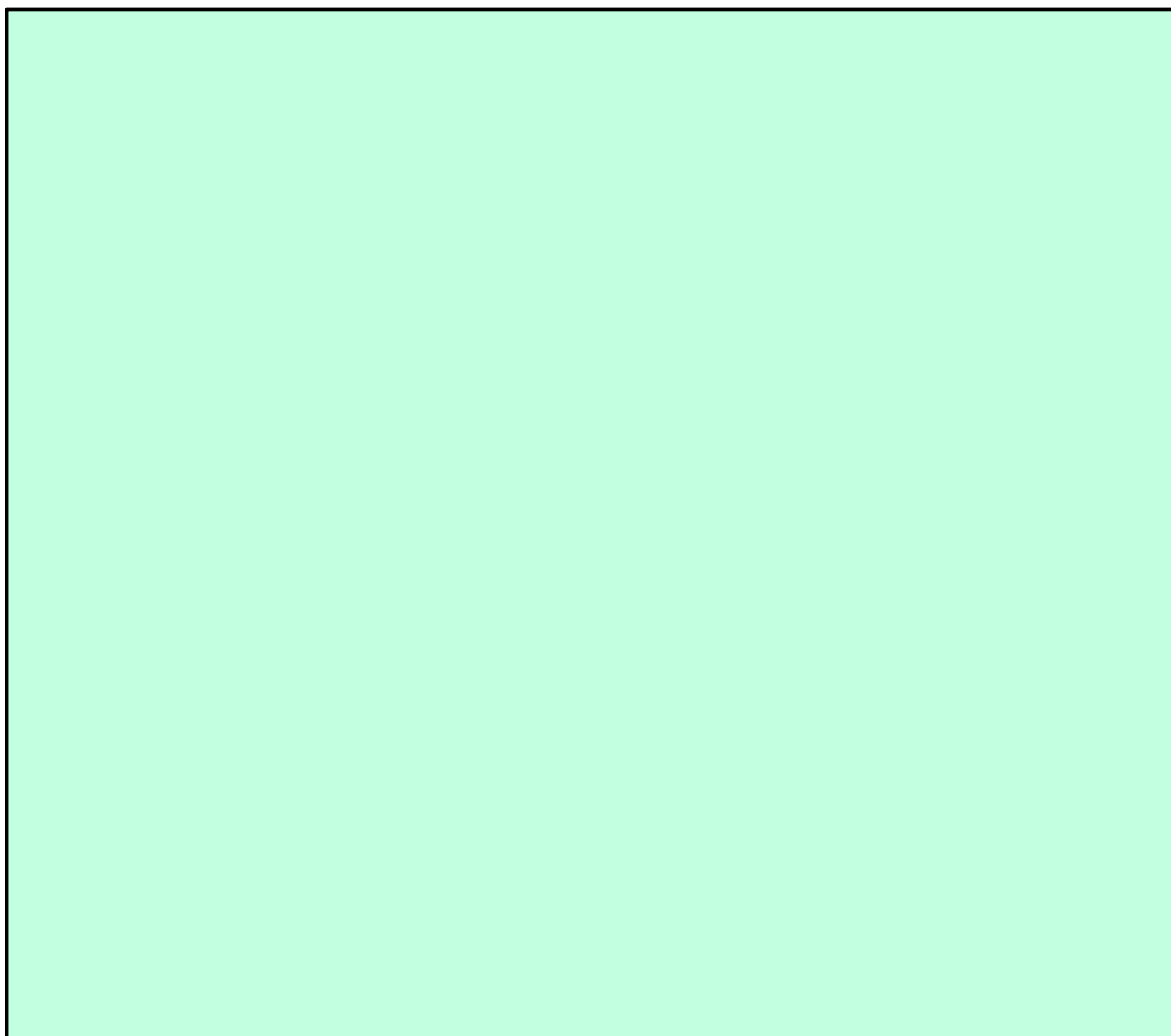
- socjalizacji pierwotnej (młode roboty uczą się od starszych androidów na planecie Madżalis).
- małej wagi funkcji sprawowanej - główny mechanik to ktoś najmniej ważny na statku.
- obowiązków technologicznych ludzi wobec, względem Gornów.
- dużej wagi funkcji sprawowanej - główny mechanik to ktoś ważny na statku, to ktoś najważniejszy z mechaników.

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęceniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 46. Jeżeli statki kosmiczne, choćby kolonizacyjne, posiadają sygnatury, to: (0-1 p.)

- a) pozostają one widoczne dla innych nowoczesnych statków, jeśli tamte mają zdolność wykrywania pojazdów latających.
- b) znaczy, że uruchomiona w nich została aktualnie autodestrukcyjna - coś zgubnego.
- c) oznacza, iż zostały uszkodzone poważnie.
- d) jest równoznaczne temu, że ich paliwo wyczerpuje się niebezpiecznie i szybko.

Zadanie 47. Wyobraź sobie, że jesteś załogantem statku Enterprise. Ogromnie lubisz prowadzić dziennik osobisty. Właśnie nadeszła pora na dokonanie nowego wpisu. Stwórz więc wpis dziennikowy. Wspomnij wiele o tym, co wydarzyło się dzisiejszego dnia. (0-5 p.)

Patryk Daniel Garkowski:
O cywilizacji budowanej na poświęcaniu dzieci
(„Star Trek: Strange New Worlds”)

Zadanie 48. Pytania retoryczne nanoszone w dziennikach osobistych mogą wskazywać na: (0-1 p.)

- a) brak znajomości języka ojczystego.
- b) całkowite, stuprocentowe zmniejszenie spójności lokalnych.
- c) brak elementarnych kompetencji językowych.
- d) akty myślenia, rozterki, na jakieś nierozwiązane problemy bądź kłopoty.

Zadanie 49. Nazwij trzy techniczne elementy składowe statku Enterprise i spróbuj wyjaśnić, co dane części składowe zapewniają, co umożliwiają, po co są one na wehikule latającym. (0-6 p.)

techniczna część statku Enterprise	co dana część zapewnia, co umożliwia, po co została zamontowana?

Zadanie 50. Pierwszy Sługa, którego mogliśmy zobaczyć w odcinku serialu, z radością, wdzięcznością przyjął swoją funkcję - wypowiedź chłopca, w której dobrowolnie akceptuje swą przyszłość nasuwa na myśl funkcję wypowiedzi: (0-1 p.)

- a) estetyczną/urokliwą.
- b) niekomunikatywną.
- c) niedyrektywną.
- d) sprawczą/magiczną.

(dłuższa wypowiedź pisemna)

Napisz rozprawkę na jeden z podanych tematów. W odpowiedzi odnieś się koniecznie do szóstego odcinka pierwszego sezonu serialu: „Star Trek: Strange New Worlds” oraz do całości tegoż serialu (co najmniej do pierwszego jego sezonu). (0-20 p.)

- 1) *Czy dobro ogółu ważniejsze jest od dobra jednostki?*
- 2) *Czy można budować cywilizację na ludzkim cierpieniu?*
- 3) *Czy należy akceptować zło zastane, czy trzeba je próbować przewyciężyć?*